

- De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

KENMERK: B/12/6523/TW
ONDERWERP: Evaluatie uitvoeringskosten

DATUM: 8 oktober 2012

Geachte heer De Krom,

In het najaar van 2011 heeft de Pensioenfederatie de Aanbevelingen Uitvoeringskosten gepresenteerd. Hierin hebben wij de Nederlandse pensioenfondsen opgeroepen om tot vergaande transparantie te komen waar het gaat om de kosten van het pensioenbeheer en het vermogensbeheer. Hiermee leggen pensioenfondsbesturen verantwoording af. Daarnaast bevordert transparantie van kosten inzicht in de kostenconsequenties van beleidskeuzes. In deze brief geven wij aan hoe de pensioensector tot op heden de Aanbevelingen heeft opgepakt.

Aanbevelingen

De Aanbevelingen van de Pensioenfederatie luiden als volgt:

- Rapporteer de kosten van het pensioenbeheer in euro per deelnemer.
- Rapporteer de kosten van het vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen. Bekijk deze kosten in relatie tot:
 - De gekozen beleggingsmix en de bijbehorende benchmark.
 - Het rendement op langere termijn.
- Rapporteer separaat (eventueel geschatte) transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen.

In onze Aanbevelingen Uitvoeringskosten zijn wij uitgebreid ingegaan op de vele aspecten die op kosten van invloed zijn. De kosten van het pensioenbeheer worden beïnvloed door schaalgrootte, maar ook door zaken als serviceniveau, complexiteit van de regeling en uitvoeringsmodel.

De kosten van vermogensbeheer worden bepaald door de asset allocatie (gebaseerd op de risk-appetite), actief of passief beheer, intern of extern en of er sprake is van directe of indirecte beleggingen. Daarnaast bestaan er nog transactiekosten, die direct het gevolg zijn van de aan- of verkoop van een beleggingstitel.

Omdat administraties, processen en systemen bij een aantal pensioenfondsen aangepast dienden te worden op het afzonderlijk registreren van de kosten, is de in tabel 1 opgenomen ambitie over de snelheid waarmee de pensioensector opvolging zou geven aan de aanbevelingen geformuleerd.

Tabel 1 – Doelstelling transparantie per onderdeel, als percentage van het totaalvermogen van de Nederlandse pensioenfondsen.

	Boekjaar 2011	Boekjaar 2012	Boekjaar 2013	Boekjaar 2014
Pensioenbeheer	80%	90%	95%	100%
Vermogensbeheer	65%	80%	90%	100%
Transactiekosten	25%	50%	nader te bepalen ¹	nader te bepalen

Het relatief lage percentage bij transactiekosten wordt verklaard doordat transactiekosten, ook in overeenstemming met verslaggevingsrichtlijnen, doorgaans niet als kosten worden gezien en gerapporteerd, maar als een al dan niet zichtbare verhoging van het aankoopbedrag respectievelijk een verlaging van het verkoopbedrag van een beleggingstitel. Hierdoor worden deze bedragen indirect in mindering gebracht op het rendement. Separate vermelding van transactiekosten is een ontwikkeling waarbij de Nederlandse pensioenfondsen voorop lopen in de internationale financiële wereld.

Tijdens het opstellen van de Aanbevelingen werd duidelijk dat de pensioensector behoefte had aan nadere concrete aanwijzingen over de wijze waarop de vermogensbeheerkosten berekend dienden te worden.

¹ Op basis van de ervaringen en ontwikkelingen in 2012-2013 vult de Pensioenfederatie deze doelstelling nader in.

Dit heeft geresulteerd in een “Nadere uitwerking kosten vermogensbeheer” die in maart 2012 is verschenen. Inmiddels overwogen wij een derde deel te laten verschijnen met daarin enkele specifieke onderwerpen nader uitgewerkt. Vanuit de pensioenfondsen maar ook consultancy bedrijven hebben wij positieve feedback ontvangen over de wijze waarop de eerste twee delen zijn geschreven. Ook internationaal bestaat veel belangstelling voor de vertalingen van deze publicaties.

Communicatie

In de Aanbevelingen hebben we aangegeven dat de website van een pensioenfonds en het bestuurlijk jaarverslag voor de hand liggende uitingen zijn om als pensioenfonds op uitvoeringskosten in te gaan. Deze media zijn geschikt omdat achter de kosten van een pensioenfonds een verhaal schuilt. De kosten zijn het gevolg van keuzes in bijvoorbeeld risico-appetite, complexiteit van de regeling en deelnemersbestand. De website en het jaarverslag zijn suggesties vanuit de Pensioenfederatie want wij vinden het aan het bestuur van het fonds om te bepalen op welke wijze het fonds verantwoording wil afleggen.

Een belangrijk aspect in onze Aanbevelingen is het “comply or explain” principe. Wij verwachten dat fondsen de Aanbevelingen opvolgen, maar vanwege individuele gevallen kunnen er redenen zijn om van de aanbevelingen af te wijken. Tijdens het schrijven van de Aanbevelingen werd duidelijk dat het niet voor alle fondsen mogelijk was om al over 2011 volledige transparantie van met name bepaalde typen vermogensbeheerkosten en transactiekosten te geven. Het feit dat onze Aanbevelingen in november 2011 en de Nadere uitwerking in maart 2012 gepresenteerd werden, is hier mede debet aan.

Toepassing tot op heden

Binnen de onderzoeksreeks “Het jaar verslagen” van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en het Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie (MAB) is inmiddels onderzoek gedaan naar de implementatie van de Aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie in het bestuurlijk jaarverslag over het boekjaar 2011. Dit onderzoek is uitgevoerd door de heren Prof. dr. H.P.A.J. Langendijk, drs. A. Laning RA RC en drs. ing. R.F. Grobbe, met medewerking van de Pensioenfederatie.

De resultaten van dit onderzoek zullen medio december worden gepubliceerd. Vooruitlopend op deze publicatie kunnen wij u het volgende melden.

Het onderzoek is gebaseerd op de 158 jaarverslagen van pensioenfondsen die op 12 juli digitaal beschikbaar waren.

Deze 158 pensioenfondsen hadden ultimo 2011 722 miljard aan belegd vermogen. Dit is ca. 91% van het totaal aan belegd vermogen van de Nederlandse pensioenfondsen. Hoewel dus lang niet alle fondsen in de evaluatie zijn betrokken, zijn vanwege het hoge percentage van het totaal belegd vermogen, de resultaten representatief voor de pensioensector. Onderstaande tabel 2 geeft de mate waarin de pensioensector gehoor heeft gegeven aan de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Tabel 2 – Mate waarin de aanbevelingen zijn opgevolgd, op basis van onderzoek van de jaarverslagen van 158 pensioenfondsen die samen 91% van het totale pensioenvermogen beheren.

	Kosten Pensioen- beheer in euro per deelnemer	Kosten vermogens- beheer in % van vermogen	Transactie- kosten in % van vermogen
Doelstelling	80 %	65 %	25 %
Resultaat 2011	85 %	91 %	76 %

Uit tabel 2 blijkt dat de ambitie van de Pensioenfederatie ruimschoots gerealiseerd is.

In tabel 3 zijn een aantal kengetallen per kostensoort opgenomen, van de pensioenfondsen die in het jaarverslag rapporteren conform de Aanbevelingen, met uitzondering van de fondsen die aangeven dat de kosten niet compleet zijn. Hieruit blijkt een forse spreiding van de kosten rond het gemiddelde. Interpretatie van deze kosten kan alleen plaatsvinden in relatie tot de kostenveroorzakers, zoals ook beschreven in de Aanbevelingen.

Tabel 3: Kengetallen per soort kosten gerapporteerd conform de Aanbevelingen

	Pensioenbeheer- kosten in euro per deelnemer	Vermogensbeheer- kosten in % van vermogen	Transactiekosten in % van vermogen
Gemiddelde kosten	302 euro	0,40 %	0,13 %
Gewogen gemiddelde kosten	102 euro		

Vervolg

2011 is het eerste jaar waarover sectorbreed vergaande transparantie over de kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer wordt gegeven. De komende jaren zal dit naar verwachting verder toenemen, mede omdat vanaf boekjaar 2012 pensioenfondsen meer inzicht in kosten zullen gaan rapporteren aan DNB.

Ik ga er vanuit dat u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groeten,

Gerard Riemen
Algemeen directeur